

nobene enorazredne s takimi težkočami, kakor jih imajo ljudske šole. Tudi ni srednje šole prav nobene visoko v hribih, ločene od sveta, kakor se to o marsikateri ljudski šoli lahko trdi. Tozadevna primerja jako šepa.

Tudi starejši tovariši, ki so izven vojaške obveznosti, radi kompetirajo, ker imajo v to pravico in ker si žele poboljšati svoj položaj. Marsikateri izmed njih je še na mestu, s katerim ni zadovoljen. Tudi ti torej ne čakajo prostovoljno na svojem dosežanem mestu zasluženega položaja, če tudi ni več daleč. Invalidi zasluži gotovo kaj boljšega, a to boljše se mu podeli tudi po vojni lahko s pravico za nazaj.

Ako razpisujejo učiteljska mesta na Kranjskem, Nižjem Avstrijskem itd., ni še to nikak dokaz, da služijo ti razpisi v splošnem učitelstvu v korist, ker pravično in po zasluženju se bodo ista podeljevala lahko edino po vojni.

Da se praktična z učiteljicami na opisani način, mi ni bilo znano, dokler mi nisi razložil ti, spoštovani protivnik. Sem pa zato, da se ukrene vse potrebno v ta namen, da se za moško učitelstvo sistemizirana mesta na noben način ne bodo stalno podeljevala učiteljicam, makari, če se naj ustavi v ta namen za čas vojne podeljevanja stalnih mest sploh, torej tudi onih za učiteljice. V ta namen delovati je poklicana seveda naša »Zaveza« potom »Lehrerbunda«.

Res občutno škodo trpijo vsled nerazpisa učiteljskih mest edino le provizorični učitelji z usposobljenostnim izpitom. Na te sem mislil že z besedami svojega 2. odstavka moje zadevne notice v št. 25 »Uč. Tov.«. Za te naj bi se izposlovalo, da se imenuje svoječasno po vojni s pravico definitivnosti in dotalacije s 1. dnem onega meseca in leta, ki sledi usposobljenostnemu izpitu. To naj bi veljalo tudi za žensko učno osebje: definitivno nameščanje pa naj se ustavi tudi za te za čas vojne, da se prepreči s tem kakršnokoli oškodovanje moškega učitelstva. Mogoče pa bi kazalo delovati na to, da se razpišejo samo ona mesta v definitivno nameščanje moškega in ženskega učitelstva, ki so zasedena s provizoričnimi učnimi osebami z usposobljenostnim izpitom s pridržkom, t. j. provizoričnim učnim osebami z usposobljenostnim izpitom! Vsa druga mesta po vojni.

Književnost.

Zvonček objavlja v 12. številki XVII. letnika to bogato vsebino: 1. Izpremembra na prestolu. (S podobo.) 2. Fran Zgur: Veličanstvu Francu Jožetu I. (Pesem.) 3. Fr. Zgur: Veličanstvu cesarju Karlu. (Pesem.) 4. Hasan-Aginica: Božič sirote. 5. Ivo Trošt: Riba in prešič. (Basen.) 6. Davorin: Jesenska pesem. 7. Dr. Ivo Šorli: Bob in Tedi, dva neugnanca. (Dalje.) 8. Luka Svetec. (Slika.) 9. Stric Pavel: Z deiom se učimo. (Dalje.) 10. S. Gregorčič: Domovini. (Pesem s sliko.) 11. V. B. Trebizsky-Jos. Grad: Na vernih duš dan. 12. Nedin Strad: Volk in pes. (Basen.) 13. Zimsko veselje. (Slika.) 14. Pouk in zabava. 15. Kotiček gospoda Doropoljskega. 16. Ob sklepu sedemnajstega letnika.

»Napredak«, naučno-pedagoška smotra. Hrvatski pedagoški - književni zbor. Glavni urednik: Stjepan Basariček. Suredniki: Davorin Trstenjak in Josip Škavič. — Sveska IX. Sadržaj. Teorijska pedagogija. Ivan Crnko: Higijena pluć in pravilno dihanje s obzirom na uzgajanje. Miloš Borojevič: Dr. W. Lay o temeljnih i principima škole akcije. — Praktična pedagogija. A. Pakaci: Nekoliko savjeta za rad u školi. Anton Tunkl: Čitanka u službi povjesne obuke. Davorin Trstenjak: Iz škole za školu. Dan. Katič: Prvi zemljovid. — Književna smotra. Obnovljenje naše šolske knjige. — Obzor po pedagoškem svijetu. Davorin Trstenjak: Njemačka spisateljica o prirodnom uzgajanju. — Manji članci i bilješke. Davorin Trstenjak: Sitna pedagogija.

Srednješolske vesti.

70letnico svoje starosti je v Lincu praznoval vpokojeni šolski svetnik Edward Samhaber, nekdanj profesor na učiteljski v Ljubljani, za čigar »Prešerenklänge« mu je ohranjen med Slovenci prijazen spomin.

Koprsko učiteljske. Kakor poroča poslanec Spadaro, se otvorijo meseca januarja v Trstu zaposlovalni tečaj za dijake neotvorjenega koprškega učiteljskega.

Imenovanje. Namestni učitelj c. kr. slovenske državne gimnazije goriške Matije Rauter je imenovan za provizornega gimnazijskega učitelja. Rauter se mudi od

začetka italijanske vojne v svojem rojstnem kraju, v lepem Radomerju pri Ljutomeru.

Goriški slov. gimnazijci v Trstu so na tih način praznovali desetletnico pesnika S. Gregorčiča. Prof. dr. Jos. Lovrenčič je imel primeren govor, nakar so učenci vseh razredov deklamovali izbrane Gregorčičeve pesmi.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

O odborovi seji Slovenske Šolske Maticice, ki je bila dne 9. decembra 1916 od 2. do 4. ure popoldne v poslopu Učiteljske tiskarne v Ljubljani in katere so se udeležili poleg predsednika Schreinerja odborniki Bežek, Dimnik in Gabršček, nam ja došlo nastopno poročilo:

Po pozdravu udeležencev se je g. predsednik spomnil najprej smrti Njegovega Veličanstva Franca Jožeta I. ter posebno poudarjal neveljavne zasluge, ki si jih je pridobil blagopokojnik kot zaščitnik in pospešitelj vseh kulturnih stremeljenj, zlasti tudi šolstva vseh Njegovemu žezlu podložnih narodov. Zategadelj smatra on za sveto dolžnost Slovenske Šolske Maticice kot zastopnice vseh teženj, ki so v zvezi s šolskim napredkom slovenskega naroda, da ohrani nesmrtnim Njegovim imenom večno-hvaljen spomin.

A Matici se je spominjati tudi še preminjenja drugih mož, obeh šolnikov prvakov, ki sta v kratki časovni razdalji ter skoro istodobno sledila svojem Najvišjemu gosposdu v smrti: dvornih svetnikov in deželnih šolskih nadzornikov Franca Levca in Franca Hubada. Dočim le-temu pritiče že kot ustanovniku in večletnemu podpredsedniku in odborniku Šolske Maticice častno mesto v nje zgodovini in mu bo treba postaviti dičen spomenik v prihodnjem Letopisu, je oni, bodisi kot slovenski pisatelj, bodisi kot šolnik, pod kojega vodstvom se je kranjsko ljudsko šolstvo tako visoko povzpelo, gotovo vreden iste časti. Slava njiju spominu!

Ker so se društvene publikacije za leto 1915 spričo izrednih razmer toliko zakasnilo, da se razpošiljajo šele sedaj (Letopis za leto 1915 in pa 3, t. j. zadnji snopič Bežkovega Občnega vzgojeslovja), in ker so iste neugodne razmere znatno zmanjšale število društvenikov ter s tem tudi društvene dohodke, je pač odpustljivo, da se skrči tudi množina društvenih publikacij v tem smislu, da izidejo prihodnje leto knjige kot knjižni dar h krati za leto 1916 in 1917; za običajno društveno štirih kron ter v obsegu običajnih letnih publikacij (kakih 14 pol). Po možnosti izidejo tri knjige: 1. Letopis za leto 1916 in 1917 z aktualnimi pedagogiki in didaktiki se dostajajočimi članki; 2. Bežkovo Občno ukoslovje (kot nadaljevanje njegovega Občnega vzgojeslovja in 3. zadnji snopič pokojnega Julija Glovackega Flore slovenskih dežel.

Ker si je Maticin odbor svoj čas začrtal veleobsežen knjižni program, ga je treba od časa do časa zopet pregledati ter z ozirom na že dovršeno delo in vsakokratne najnujnejše potrebe določiti, katerih se ne-rešenih knjižnih zadač se je najprej lotiti na korist učitelstva in učiteljskega naraščaja, ki po pravici pričakuje od Šolske Maticice, naj mu nudi potrebnih sredstev za strokovno izobrazbo v domačem jeziku. V informacijo pedagoških pisateljev, ki naj bi se kar naj-čvrsteje oklenili Šolske Maticice, gotovo ni odveč nastopna direktiva ki si jo je začrtal odbor v zadnji seji za bližnjo bodočnost.

Najprej bi bilo priskrbeti našemu učitelstvu priročne učbenike za (posebno) metodiko posameznih ljudskošolskih predmetov, za katere nam jih doslej še nedostaja, v prvi vrsti za najtežje, a tudi najhvaležnejši ljudskošolski pouk, namreč v prvem šolskem letu, v tako imenovanem elementarnem razredu, kateremu izza Pestalozzija najimeneitnejši metodiki prosvetnih narodov po pravici posvečajo najskrbnejšo pažnjo, a mi ne premoremo niti ene ročne knjige za elementarni pouk. — Silno nam je tudi potreba dobrih jedrnatih navodil za jezikovni, zgodovinski, prirodopisni, telovadni, risarski ter za pouk v ženskih ročnih delih. — Pozneje bi bilo tudi misliti na slične učbenike za predmete meščanskih šol.

Po vzoru zgodovinske učne snovi Apihove Bežkove bi bilo treba prirediti slične zbornike tudi za druge realije. Ker pa se nam njih nadaljevanja ni še tako brzo nadejati, naj bi se za sedaj zadovoljili z učbeniki za realije, ki se smejo rabiti na večrazrednih ljudskih šolah in naj bi odpomagale vsaj nekoliko siromašnim realnih oddelkov naših čitank.

Veliko zaslugo pa bi si brez dvoma stekla Matica ne le za učitelstvo, nego tudi

za vse razumništvo, ako bi si ji posrečilo, spraviti na svetlo slovarček manj znanih, a v občevarju olikancev vseh slojev neizogibno potrebnih izrazov in rekel. Izdelan naj bi bil seveda na podlagi Pleteršnikovega slovarja ter naj bi bil zajedno stvarni in etimološki tolmač ter pravopisni voditelj; a po zgledu Weydejevega slovarja („Wörterbuch für die deutsche Rechtschreibung“, v Tempskega založbi) naj bi obsegal poleg kratkega, a točnega pregleda pravopisnih pravil kar največjo množico besed (Weyde jih nudi 35.000 na 271 straneh, izmed kojih pravopisna pravila zavzemajo komaj 22 strani).

Nič napačna ni zamisel, ki se je sprožila ob koncu seje: naj bi se Letopis razširil v nekako pedagoško smotro (revijo). Toda ker je v ta namen treba dogovora z neko učit. organizacijo, a zvršenemu dogovoru treba potrditve po občnem zboru, ki bi se v ta namen izvršil o veliki noči leta 1917. ter nadomestil izostali občni zbor leta 1915. ne kaže za sedaj o tem načrtu razpravljati.

Ko je potem blagajnik presenetil odbor z zagotovitvijo, da gmotno stanje društveno ni baš neugodno, ter pohvalil nekega okrajnega šolskega nadzornika, v kojega okraju so vse šolske knjižnice naročnice Šolske Maticice, je predsednik, želeč udeležencem vesele božične praznike, zaključil vrlo uspele odborovo sejo.

Za »Učiteljski konvikt« so plačali: Supan Ignacij, učitelj v Brezicah 10 K; Ambrožič Jožef, učitelj v Ljubljani, 2 K; Belč Ivan, učitelj v Ljubljani, 2 K; Dimnik Jakob, nadučitelj v Ljubljani, 2 K; Furlan Jakob, učitelj v Ljubljani, 2 K; Galč Franc, učitelj v Ljubljani, 2 K; Jelene Luka, učitelj v Ljubljani, 2 K; Režek Juraj, učitelj v Ljubljani, 2 K; Gnus Anton, nadučitelj v Dolu, 4 K; Katinka Drol, učiteljica v Zasipu, 2 K; Černej Ludovik, nadučitelj v Grižah, 4 K; Wudler, nadučitelj v Libojah, 2 K; Knapič Janko, nadučitelj v Vidmu, 2 K; Pavlovič Ivan, učitelj v Vidmu, 2 K; Pogačnik Franjo, učitelj v Št. Vidu pri Grobelnem 2 K; Šumer Hinko, učitelj v Šmarjah pri Jelšah, 2 K; Puc Franja, učiteljica v Št. Jurju ob Pesnici, 2 K; Viher Leopold, nadučitelj v Št. Janžu na Peči, 2 K; Gorup Josip, nadučitelj v Polenšaku, 2 K; Rajšp Josip, nadučitelj v Ormožu, 2K. Skupaj 52 kron. Hvala!

Štajersko.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajarskem* daje svojim članom na znanje, da je bila dne 21. decembra t. l. deputacija Zveze pri vseh merodajnih činiteljih v Gradcu. Prošla je za izdatno povišanje bojne draginske doklade za l. 1917 ter je posebno poudarjala, da je treba sedaj, ko je draginja po vsej deželi izenačena, učiteljem nižjih krajevnih razredov največje podpore. Deputacija se je tudi zavzela za doklade mobiliziranih tovarišev ter za pravilno upoštevanje učiteljskih zakonskih parov. Dobili smo zagotovilo izdatne pomoči v najkrajšem času. Vodstvo.

Kranjske vesti.

— S seje kranjskega deželnega šolskega sveta z dne 20. t. m. Stalno se nameste: a) v logaškem okraju: Kenda Franciška v Zadlogu; Prudič Ana v Cerknici; Rihtaršič Franciška v Sp. Logatcu; Trampus Alojzija na Planini; Stenovec Ivan in Tepina Valentina v Žireh; b) v radovljiškem okraju: Stupica Ivan, nadučitelj v Mošnjah; Loker Emil, nadučitelj v Beli peči; Črne Marija v Kranjski gori; Kramas Olga v Srednji vasi v Bohinju; Jeglič Marija na Koroški Beli; c) v novomeškem okraju: Dequal Ciril, nadučitelj v Ambrusu; Zadnik Neža v Ambrusu; Hribar Antonija v Gabrijah; Jeraj Katarina in Hafner Kristina v Žuženberku; Andrejčič Olga v Stopičah; Kern Marija v Žvirčah; Mikolič Josipina na Čatežu, Kalan Maks, nadučitelj v Brusnicah; d) v kamniškem okraju: Terpinec Franciška v Blagovici; Cepuder Leon, nadučitelj na Vrhoplju pri Moravčah; Aleš Franciška v Pečah; Pevc Vilibald na Selu; Fischer Helena v Stranjah; Stele Cecilija v Tunjicah; Smole Albin, nadučitelj v Vedicah; e) v črnomaljskem okraju: Štular Franc, nadučitelj v Črnomlju; Lušin Alojzij v Božakovem; Vrtačič Katarina na Telčjem vrhu; Vrežec Stanislav na Črešnjevcu; Dolgan Josip, nadučitelj v Suhorju; Potisek Antonija na Sinjem vrhu; f) v postojnskem okraju: Potočnik Marijana v Knežaku; Schott Erna v Št. Petru na Krasu; Rožina Vladimir, nadučitelj v Harijah; Gržina Marija v Harijah; Strenar Franciška na Kalu; Marčič Marija v Koritnicah; Ferjan Gustav, nadučitelj v Košani; Kalan Ivan, nadučitelj na Planini pri Vipavi; Širok Marija na Planini pri Vipavi; Justin Ivana

Za zadnjo štev. prepozno došlo.

Uredn.

na Slapu; Kobal Josipina v Šembijah; Vuga Ivan, nadučitelj v Hrenovicah; Suligoj Ivan, nadučitelj v Sp. Zemoni; g) v kočevskem okraju: Locker Josip v Gomenicah; Šketelj Marija v Dobropolju; Kromar Karolina v Št. Rupertu; Zupanec Stanislava v Loškem potoku; Wittine Josip, nadučitelj v Srednji vasi; pl. Tursansky Henrik v Koprivniku; Kavčič Marija na Travi; Burja Marija v Osilnici; Podboj Terezija na Robu; Kovač Viktor, Lovštin Ivana in Lapajne Berta v Sodražici; Stöckl Franciška v Stalcarjih; Zemljak Otilija v Bosiljevi loki; h) v krškem okraju: Arh Avgusta v Cerkljah; Trobiš Josip, nadučit. na Kalu; Grčar Tit, nadučit. v Telčah; Gospodarič Jakob v Mokronogu; Klanšek Vincenc in Kosec Anica v Št. Janžu; i) v kranjskem okraju: Jerše Josip, nadučitelj v Naklem; Lavrič Pavel, nadučit. v Žabnici; Urbančič Franciška na Bukovici; Rotar Julijana v Zlatem Logu; Vider Josip, Minkuš Avgust, Grom Josipina in Cepuder Amalija v Trziču; Azman Antonija na Trati; j) v ljubljanski okolici: Bozja Franc, nadučit. v Polhovem gradu; Svetlič Roza v Brezovici; Habe Marija v Šmarji; Marinko na Dobrovi; Požar Vladimir, nadučit. v Št. Jurju; Lapajnar Viktor, nadučit. v Notr. Goricah; Praprotnik Antonija v Št. Jakobu ob Savi; Sibovec Marija na Kopanju; Colnar Antonija v Zg. Pirničah; Kržišnik Alojzij, naučit. v Preski; Žirovnik Marija in Demšar Josipina v Št. Vidu nad Ljubljano; Hann Karolina na Viču; Večaj Hedvika v v Žazarju; Stojkovič J. v D. M. v P.; Arnsč L., naučit. in Vajdič Alb. v Hrušici; k) v litijem okraju: Bezeljak Ivan, naučit. v Žalni; Franke Marija na Vačah; Kavčič Barbara v Šmartnem pri Litiji; Stegovec Ivan v Višnji gori; Vrščak Terezija v Zagorju; l) v ljubljanski (mestni): pl. Kleinmayr Marija, naučit. v Sp. Šiški; Ivnik Ljudovik na I. mestni deš. lj. šoli; Dragan Anton na II. m. d. šoli; Maier Marta na IV. m. d. šoli (pomožni odd.) in Smrdelj Anton na nemški m. d. šoli. — Na I. mestno šolo v Ljubljani je kompetiralo 20 učiteljev, med temi 10 učiteljev-vojakov (med njimi 7 rodovinskih očetov), službenih let 17 — 22. Službo je dobil učitelj samec in nevojak z 2 službenima letoma Na II. mestno šolo pa je kompetiralo 17 učiteljev, med temi 7 učiteljev-vojakov (med njimi 6 rodovinskih očetov), službenih let kakor zgoraj, 1 celo 23. Službo je dobil učitelj-samec in nevojak s 4 službenimi leti!...

— Sadjarski tečaj priredi kmetijska šola na Grmu za mladeniče, ki se hočejo praktično izvežbati v obrezovanju in oskrbovanju drevja, v cepljenju in gojitvi drevja v drevesnici. Tečaj bo trajal od 15. februarja do 15. maja 1917. Sprejme se 12 vajencev v starosti 15 let naprej. Sadjarski vajenci dobijo brezplačno hrano in stanovanje, v denarju pa po 10 K na mesec. — Prošnje, ki jim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali pa domovnico, je vložiti na ravnateljstvo kranjske kmetijske šole na Grmu, pošta Novo mesto na Kranjskem, do 15. januarja 1917.

— Viničarski tečaj priredi kmetijska šola na Grmu za mladeniče iz vinorodnih krajev, ki se hočejo praktično izvežbati v vseh potrebnih vinogradniških in trtničnih delih. Tečaj bo trajal od 15. februarja do 31. okt. 1917. Sprejme se 8 učencev v starosti od 15. let naprej. Viničarski vajenci dobijo brezplačno hrano in stanovanje, v denarju pa po 10 K na mesec. Prošnje, ki jim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali pa domovnico, je vložiti na ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu, pošta Novo mesto na Kranjskem, do 15. januarja 1917.

— Smrt za domovino. Kruta smrt je ugrabila mlado življenje, ki je obetalo toliko dobrega in lepega. Došla je žalostna vest, da je 22. decembra na tirolski fronti umrl junaške smrti, zadet 21. decembra od sovražne kroglice v glavo, rez. poročnik Mirko Benedik, sin rovariša Karla Benedika, nadučitelja na Brezovici pri Ljubljani. V cvetni dobi 20 let je omahnil v prazgodnji grob. S svojim mirnim, a odkritim in kremitim značajem je bil priljubljen vsakomur. Bodí mu ohranjen blag in trajen spomin. Hudo prizadetim staršem naše iskreno sožalje!

— Za ubogo šolsko mladino. Gospa Pavla Levčeva, vdova dvornega svetnika Fr. Levca, je izročila v spomin svojega umrlega soproga mestnemu magistratu 100 K za aprovizacijo ubožnih slojev in 100 K za dnevna zavetišča za ubogo šolsko mladino.

— Skrbstvo za ubožno šolsko mladino. Mestno zavetišče za ubožne učence IV. mestne šole je priredilo pod žrtvovalnim vodstvom tov. nadučitelja Janeza Levca ob božičnih počitnicah svojim gojencem prav lepo božičnico s petjem, deklamacijami, gledališko predstavo in božičnim drevescem. Ves vzpored se je izvršil v splošno zadovoljnost mnogobrojnih poslušalcev in v veselje gojencev, ki so bili obdarovani s pecivom, črvlji, nogavicami in drugimi oblčili. Za ta darila gre zasluga učiteljicami Ani in Jožici Li-